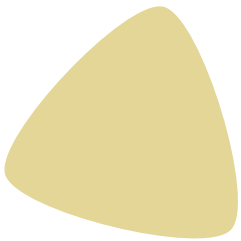

El Bon Pastor

Revista per a preveres

Núm. **79/80**
Juliol / Agost de 2016
Any VII

Equip promotor: Agustí Borrell, Norbert Miracle,
Xavier Morlans, Joan Planellas, Armand Puig.

Correcció lingüística: Joaquim Claver.

Disseny original: Albert Fortuny.

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014
revistaelbonpastor@gmail.com
www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de
la revista podeu fer els vostres donatius a
La Caixa **2100-0272-33-0101212882**.

Moltes gràcies

Pòrtic 4

ARMAND PUIG I TÀRRECH

Un sol cor i una sola ànima 7

La novetat del *Motu Proprio* «Com una mare amorosa»
JORDI BERTOMEU FARNÓS

Anunciar la Paraula 10

Vida i missió del prevere a la llum del salm 23
MARCOS ACEITUNO

Deixebles de l'Evangelí 13

Ramon Llull
DOMINGO ESCUDER

Al servei de l'altar 15

L'Eucaristia, do de la misericòrdia de Déu
GERARD SOLER

Rentar els peus 17

L'acolliment parroquial
GABRIEL CARRIÓ I AMAT

Un bisbe ens parla 20

Els Polítics (i II)
+ AGUSTÍ CORTÉS SORIANO

Hem vist, hem llegit 23

Sorpresa a l'Editorial de la CEE (EDICE)
MIQUEL BARBARÀ

Arriba el període estival i la nostra revista s'adreça als seus primers destinataris (preveres i religiosos) però també a altres lectors (seminaristes i novicis, laics i laiques) amb el desig d'unes bones i guanyades vacances. Encara el mes de juliol serà temps de diverses activitats pastorals (colònies, trobades com la JMJ a Varsòvia, cursos, seminaris), però cada vegada més tot anirà baixant de voltatge i entrarem en l'habitual calma del mes d'agost, trencada per la lluminosa festa de la Mare de Déu. Tanquem un curs, el 2015-2016, que és el de l'Any Sant de la Misericòrdia (el qual es perllongarà fins a finals d'any), el del segon Sínode de la Família i de la important Exhortació Apostòlica subsegüent *Amoris Laetitia* del Papa Francesc, el de la constitució de l'Ateneu Universitari Sant Pacià, òrgan acadèmic de l'Església catalana, amb les seves tres facultats i els seus vuit instituts superiors (1 d'octubre de 2015), el del relleu del Cardenal Lluís Martínez Sistach com a Arquebisbe de Barcelona (2004-2015) i l'arribada de Mons. Joan Josep Omella, nou Arquebisbe (27 de desembre de 2015).

EL BON PASTOR s'ha fet ressò de tots aquests fets d'Església, que han anat acompanyats de diversos episodis que han afaïçonat una situació mundial complexa, cada vegada més marcada per la globalització, la fragmentació, una economia mancada de solidaritat, els esclats sagnants de violència (la terrible guerra a Síria i a Irak, els atemptats terroristes a Europa i Àfrica), el problema lacerant dels refugiats (sobretot els qui voldrien accedir a Europa), l'atzucac en què es troba l'Europa del benestar i de la crisi, de la demografia en caiguda lliure i de la crisi i d'un projecte que ha tocat fons amb l'anomenat *Brexit*. A escala propera, cal esmentar les incerteses que presenten els diversos projectes polítics, tant a Barcelona com a Madrid, el pertinax percentatge d'atur sobretot femení i juvenil, el desmembrament de la consciència ètica tant a nivell personal com col·lectiu, la crisi de les classes mitjanes i l'alt percentatge de persones que han de viure per sota del necessari. Tot plegat dibuixa un panorama més aviat preocupant.

Entremig, l'Església que pelegrina a Catalunya continua el seu camí de fe i d'amor, enmig de llums i d'ombres, d'esperances i de dificultats, cercant de viure i expressar la seva vocació de servidora de l'Evangeli de Jesús, maldant per dispensar els misteris divins com a sagrament de salvació i instruir en el missatge que li ha estat confiat, intensificant les seves capacitats d'acollida dels pobres i dels refugiats (arribats mitjançant els corredors humanitaris, dels quals el Papa s'ha fet valedor i impulsor), mirant de fer-se present com a Església en sortida en un món mancat misericòrdia i de justícia i alhora atent a la recerca del sentit, escampant una cultura que poua en l'Evangeli del present i del passat (les arrels antigues que han de ser tornades a proposar) i que mira cap al futur, assumint la missió i l'evangelització

com a projecte senyer de la seva catolicitat tal com s'expressa en l'Exhortació *Evangelii Gaudium*, guia de tota l'Església en l'hora actual.

Davant de tot això, i com a punt de meditació d'aquest estiu, m'agradaria reprendre un comentari que el Papa Francesc va fer en el discurs als participants en el Congrés de la Diòcesi de Roma el proppassat 16 de juny. Una citació de Joel 3,1 («els vostres vells tindran somnis, i els vostres joves, visions») va portar-lo a fer dues afirmacions. La primera es refereix al caràcter complementari de vells i de joves: «en els somnis dels nostres ancians rau sovint la possibilitat que els nostres joves tinguin noves visions... són dues realitats que van juntes i que es necessiten l'una a l'altra». La segona subratlla el desencert que suposa arraconar les persones grans i la importància que té tenir-les en compte, sobretot per part de les persones joves: «deixant de banda (els ancians), deixem de banda la possibilitat d'entrar en contacte amb el secret que els ha permès d'anar endavant».

El Papa parla a la realitat de les famílies, però és pertinent aplicar les seves paraules a la realitat dels presbiteris diocesans i de les congregacions religioses. De fet, la categoria de «família» escau tant bé als uns com a les altres. N'hi ha prou de recordar la terminologia de «pares» i «germans». Doncs bé, en una família es produeix un intercanvi de béns que redun- da en bé de tots: els més grans aporten la riquesa de la saviesa, acumulada en anys d'ex- periència, i els més joves contribueixen amb les seves energies i la seva creativitat. En una família reeixida el respecte actiu pels dons que l'altre posseeix fa que ningú vulgui afirmar- se de manera excloent, ni en nom de l'experiència ni en nom de la innovació. El punt de par- tença no ha de ser una pugna per veure qui es queda amb les decisions, sinó una concòrdia per veure què és allò que és més convenient a tots. D'altra banda, totes les energies gasta- des en una pugna així, són realment energies perdudes. Una pugna deixa sempre vencedors i vençuts o, el que encara és pitjor, s'acaba amb un compromís que sovint deixa insatisfets uns i altres.

A les nostres realitats eclesials no es pot raonar com el món raona, emprant el mite del «juvenil» com a quelcom que és bo per si mateix i del «vell» com a quelcom que ja ha decai- gut –després resulta, paradoxalment, que el pròxim President dels EEUU tindrà 68 (H. Clin- ton) o 70 anys (D. Trump)! A l'Església és bo funcionar d'una altra manera. No s'avança so- bre contraposicions, en aquest cas generacionals, sinó sobre la presa en consideració dels uns i dels altres, sobretot dels qui tenen més anys, i, per tant, com subratlla el Papa, més experiència. Aquesta presa en consideració inclou el debat sobre els diversos temes, l'escolta de l'altre i la presa de decisions. Un prevere pot envellir, però mai no abandona la il·lusió pel seu ministeri. Un religiós pot anar posant anys, però sempre portarà al cor la seva missió i el seu carisma. Més encara, posar anys no vol dir deixar de viure la vida amb esperança i futur. Ben al contrari, la persona anciana que s'ha consagrat a Déu, com els al- tres ancians, fa la seva aportació, com a home o dona de pregària, a la realitat eclesial per a la qual ha donat la vida.

D'altra banda, cal reflexionar a fons sobre el tracte i l'atenció que mereixen les persones ancianes que han dedicat tota la seva vida al servei de l'Evangelí. No es tracta tan sols d'«organitzar» bé les coses des de les respectives institucions per tal que, com es diu habitualment, «no els falti res». Plantejar-se aquí la pura assistència seria actuar com massa sovint són tractats els ancians, que acaben en una residència on mai no se senten com a casa seva. Em refereixo a l'afecte que els membres joves de la família, diocesana o religiosa, són cridats a donar a aquells que han estat fecunds sembradors de la Paraula de Déu i fidels treballadors de la seva vinya. L'amor als ancians ajuda els joves a tenir visions –perquè no hi ha visió sense misericòrdia–, i desvetlla els somnis en els vells –perquè no hi ha somni sense afecte concret. No ens creguem el discurs de conflicte entre generacions. No ens el creguem ni el promoguem. Ben al contrari, els grans amics dels ancians són les persones que s'interessen per ells, també i sobretot els infants que els visiten i els estimen.

Que tinguem un bon estiu!

ARMAND PUIG I TÀRRECH.

Rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià

La novetat del *Motu Proprio* «Com Una Mare Amorosa»

La responsabilitat que s'origina a causa de la negligència en el govern o en l'administració pastoral no ha estat mai fàcil de resoldre. Qui, essent benintencionat, no té dret a equivocar-se? Quants de cops no condemnem amb una certa precipitació el que són legítimes actuacions discrecionals de l'ordinari o del superior? Estem parlant d'accions o omissions de subjectes que no han abusat de manera intencionada o dolosa del poder i de l'ofici que els ha confiat l'Església, sinó que han omès la diligència deguda a causa de la ignorància, inadvertència o error moralment evitables.

L'únic cànon que preveu expressament el càstig d'un delictes culpós, és a dir, sense voluntat deliberada de violar la norma, és el can. 1389 §2 CIC: qui per negligència provoqui en mode il·legítim dany a altres, serà castigat amb l'oportuna pena no perpètua (can. 1349 CIC) i deurà reparar els danys i perjudicis causats (can. 128 CIC).

La carta apostòlica en forma de *motu proprio* que Francesc va publicar el passat 4 de juny de 2016, *Come una madre amorevole* (CMA) o en català *Com una mare amorosa*, es refereix precisament a la negligència en el tractament dels abusos sexuals de menors per part dels clergues. En aquest darrer document, sota forma de «reforçament de les normes canòniques existents» (*Osservatore Romano* del 5.6.2016), es preveu que els bisbes i equiparats podran ser remoguts perpètuament de l'encàrrec rebut quan es demostrï que hagin estat greument negligents en la protecció dels indefensos o molt greument negligents en altres deures de la tasca que els fou encomanada.

Aquesta mesura disciplinar tan contundent no és però concebuda com la pena de la privació d'ofici (can. 196 CIC) que es deriva de l'aplicació del can. 1389 §2 CIC després de l'oportú procés penal judicial (can. 1721 CIC) o administratiu (can. 1720 CIC), amb les garanties processals que aquests comporten, sinó com la mesura disciplinar de la remoció (can. 193 §1 CIC i can. 975 §1 CCEO), decretada després de seguir un «expedient administratiu» força peculiar. No és sorprenent aquesta opció del legislador si considerem que l'actual ordenament, en concret el can. 1389 §2 CIC, preveu només una «pena facultativa» que, en sí, mai pot ser perpètua. Amb tot, resulta estrany que el comportament «greu» o «molt greu» d'aquests bisbes o equiparats no arribi a la gravetat del delictes previst al can. 1389 §2 CIC i que, en canvi, la sanció que s'acaba decretant sigui molt més severa.

Si a més comparem CMA amb el seu paral·lel legislatiu, el can. 1741, 4º CIC, observem millor l'esmentada inadequació: ens referim a la gestió ineficaç i, per tant, danosa, del rector parroquial negligent en els seus deures, el qual persisteix en aquesta actitud no obstant haver estat amonestat, provocarà la remoció de l'ofici de rector i, en el seu cas, l'assignació

d'un altre ofici (can. 1746 CIC). Com podem notar, aquest supòsit difereix notablement del previst a CMA, atès que el bisbe o equiparat han actuat provocant un dany considerable amb la seva negligència i, de fet, ni tan sols se'ls concedeix l'oportunitat de rectificar.

Per altra part, l'expedient administratiu o procés de CMA a càrrec del bisbe, del bisbe episcopal (no és precís parlar d'"eparca") i del superior major d'Institut religiós o SVA de dret pontifici negligents, presenta una reducció important de les garanties processals: el podrà iniciar qualsevol Congregació competent a partir d'«indicis seriosos» i no d'una notícia *saltem verisimilem*; no caldrà el mandat específic del Papa per procedir; tot i que podran presentar els «documents i testimonis» que creguin oportuns, no està previst que puguin intervenir en les decisions sobre l'admissibilitat de les proves o en l'assumpció de testimonis; tot i que coneixeran els «passos» de l'expedient, no tindran dret a conèixer les actes completes amb les proves que pesen en contra seva. A més, després d'un procés sumaríssim de natura administrativa, tampoc està previst que hi hagi una entrevista o col·loqui privat del bisbe o equiparat amb el Sant Pare abans de l'aprovació en forma específica del decret de remoció: essent aquest darrer qui decideix i donat que els seus actes no es poden impugnar, el bisbe o equiparat es queden sense la possibilitat d'un ulterior recurs.

Finalment, CMA introdueix alguns conceptes que contrasten amb la normativa vigent, com «menors i adults vulnerables» enlloc de «menors i adults amb imperfecte ús de raó», donat que l'abús sexual d'un adult «vulnerable» només des del punt de vista físic, no està tipificat com a delictes canònic; negligència «objectiva», enlloc d'«imputable»; culpa «moral», enlloc de «jurídica»; «dany a persones físiques o comunitats en el seu conjunt», enlloc de «dany a altres».

Què pot motivar una normativa tan severa i contundent? El Papa Francesc remet expressament a la lluita tenaç de l'Església contra la pederàstia comesa per clergues: els fidels no toleren ja els abusos de menors comesos per clergues ni les negligències en la protecció d'aquests. Amb tot, el lloable propòsit del *motu proprio* d'impedir la negligència en el tractament d'aquests casos, pot quedar seriosament compromès a causa dels problemes tècnics que aquí hem subratllat. De fet, només substituint la pena indeterminada prevista al can. 1389 §2 CIC per la pena de la remoció de l'ofici per als casos més greus, seria possible contemplar la *facti species* en qüestió com un delictes i salvar així algunes de les dificultats processals plantejades.

CMA és, per tant, un document novedós que planteja molts interrogants de tipus jurídic i eclesiològic. Existeix igual clamor en l'Església contra tot tipus de negligències per part dels seus Pastors? Com es mesurarà l'escàndol o el «mal moral i espiritual» provocats entre els fidels? Tractant-se de negligències i no d'abusos dolosos de l'ofici, si els fets antijurídics que han causat el dany són recents, serà possible una amonestació prèvia seriosa per advertir de la necessitat de corregir la conducta? No s'estarà provocant una actitud de continua sospita i desconfiança contra els propis Ordinaris? Com protegir-los en el nostre món mediàtic

i global dels líders d'opinió manipuladors i desestabilitzadors que sovint els sotmeten a «judicis sumaris mediàtics»?

En conclusió, *Com una mare amorosa* s'inscriu en la lluita sense treva contra els abusos sexuals de menors per part de clergues, «crims abominables» (Benet XVI) i «tragèdia de l'Església» (Francesc). Amb tot, els interrogants que deixa oberts poden comprometre la futura eficàcia del document respecte a la seva finalitat de fer de l'Església un «lloc segur» per a la infància i la joventut.

JORDI BERTOMEU FARNÓS

*Prevere del bisbat de Tortosa,
Congregació per a la Doctrina de la Fe*

Vida i missió del prevere a la llum del salm 23

El Magisteri recent de l'Església ha volgut reflexionar profundament sobre el misteri de l'Església. Això ha significat una revisió igualment pregona de la persona i missió del prevere en l'Església i el món actual. *Lumen gentium* (1963), concretament, proposa un nou marc d'interpretació del ministeri pastoral, entenent l'Església com a Poble de Déu i Cos sacerdotal de Crist. D'aquest sacerdoci, se'n participa pel Baptisme (*sacerdotium commune*) i de manera peculiar pel sagrament de l'Orde (*sacerdotium ministeriale*). Havent passat ja més de mig segle de la proclamació magisterial, volem aprofundir-hi des d'una perspectiva complementària: des d'una lectura teològica del salm 23. Pretenem nodrir la pietat i l'espiritualitat dels preveres que encarnen, *secundi meriti munere*, la missió i la sol·licitud dels successors del Col·legi apostòlic.

1. EL SALM 23: APROXIMACIÓ EXEGÈTICA

El salm 23 és un càntic de lloança, produït en el context vital de Jerusalem. La data de composició no té consens majoritari d'estudiosos: uns el col·loquen després de l'exili, i altres, anteriorment. Desenvolupa dues al·legories sobre Déu: la del pastor (vv. 1-4) i la d'un cap de casa marcat per l'hospitalitat (vv. 5-6). D'aquesta manera el salmista vol manifestar la confiança que com a creient té envers Déu.

1.1. Déu, el Senyor, Pastor sol·lícit (vv. 1-4)

El Senyor és el meu pastor: no em manca res. Em fa descansar en prats deliciosos, em mena al repòs vora l'aigua, i allí em retorna. Em guia per camins segurs, per amor del seu nom.

En la primera estrofa el pseudònim rei David mostra la importància de la guia divina en la seva vida: viure la fidelitat envers Déu és «caminar pels senders de justícia gràcies a la invocació del Nom diví». L'al·legoria d'un pastor en terres semiestepàries, típiques del contorn de Jerusalem, serveix com a vehicle poètic per a indicar la providència de Déu envers el seu Poble –així ho entengué el Targum posteriorment– i la resposta de fidelitat per part del seu ramat.

La seguretat de fe que hem de tenir els fidels invocant el nom del Senyor, com dirà al v. 3: «per causa del seu Nom». Les dificultats i els perills de la vida present, simbolitzats pels *wadys* profunds plens de feres i hostilitats ambientals, no superen la seguretat moral del salmista, ni del creient en general, ja que, un cop hom invoca el nom del Senyor, Ell és amb

nosaltres: «No tindrè por del mal, perquè tu ets amb mi» (v. 4b). La vara i el bastó del Pastor són símbol de l'acció providencial divina, que es concreta en accions de salvació.

1.2. *Déu, el Senyor, Amfitrió hospitalari (vv. 5-6)*

Davant meu pares taula tu mateix enfront dels enemics; m'has ungit el cap amb perfums, omplés a vessar la meva copa. Ben cert, tota la vida m'acompanyen la teva bondat i el teu amor. I viuré anys i més anys a la casa del Senyor.

A la segona estrofa, la imatge metafòrica és la d'un cap de casa hospitalari: que tracta els hostes seguint els cànons orientals tradicionals (parar la taula, ungir el cap amb oli i omplir la copa de la beguda) de manera exemplar. És al v. 6 quan hom esbrina la intenció última del salmista: està parlant de l'activitat litúrgica del Temple de Jerusalem, on levites i sacerdots desenvolupen la seva missió cultural, i Déu nodreix i acull el seu Poble fidel.

La seguretat que experimenta el ramat a l'estrofa anterior, ara es concreta en la bondat i la misericòrdia divines comunicades al Temple sant, i a tot Israel. De fet, ja en altres ocasions, el salmista parla del seguiment de Déu amb aquesta metàfora pastoril i domèstica, molt en ús en l'àmbit cultural de Jerusalem.

2. RELECTURA TEOLÒGICA I PASTORAL DEL SALM 23

2.1. *Jesús, el bon Pastor*

El IV Evangeli pren la imatge del bon Pastor i la reinterpreta cristològicament (cf. Jn 10,1-6): Jesús guareix el cec de naixement com a signe d'una curació transcendent, de la ceguesa que implica la manca d'una fe vivificada d'amor diví (cf. Jn 9,35-41), i Joan ho argumenta amb la paràbola del bon pastor i les ovelles dòcils. L'Església és simbolitzada pel ramat «dòcil» a la veu del Pastor. Ella vol nodrir-se de la fe com a camí de salvació i de plenitud, que Jesús ha obert amb el seu Pas vers el Pare (cf. Jn 1,17; 13,1). La missió, doncs, de Jesucrist, és la missió del Pastor bíblic per excel·lència, que guia el ramat eclesial vers la transcendència del Pare, vers el si de Déu (cf. Jn 1,18; 20,17).

2.2. *El prevere, ministre sacramental del pastoreig de Jesucrist*

a) La clau de volta presbiteral: pasturar

El prevere té aquest doble horitzó que ens han dibuixat les dues perícopes al davant: la vida seva no és un *puzzle* d'activitats solapades una amb l'altra o sense cap fil conductor espiritual. Precisament la missió presbiteral és una: pasturar. Això significa: donar resposta al desig de plenitud que tenen els fidels. El prevere actualitza la sol·licitud pastoral de Jesucrist Cap, Espòs, Pastor i Mestre de l'Església, treballant tant la dimensió *contemplativa* – principalment per mitjà de l'oració d'intercessió (com afirma el Ritual d'Ordenació)–, com la dimensió *proactiva*, que es concreta en la coordinació i gestió liderada i compartida corresponsalment amb els fidels batejats de l'apostolat públic de l'Església diocesana.

b) La predicació del prevere orientada a la formació d'agents de pastorals

La predicació del Nom de Déu és l'ànima de la vida concreta del salmista (v. 3); caminar per senders de justícia és la conseqüència directa de l'afiançament espiritual dels creients, quan experimenten la sol·licitud de la Providència del Pare en les seves vides. Traslladat a la vida ministerial, a la llum del salm 23, comprenem que això és possible en ell quan la seva disposició actitudinal –tota la seva vida i la seva actuació– té per objectiu ferm el *nodriment espiritual i pràctic dels fidels*, sia per l'ensenyament tècnic del missatge de la Paraula de Déu, sia per la celebració espiritualment intensa del Déu que s'hi revela. Si haguéssim de buscar una metàfora complementària, escolliria la fam i la set, de què és responsable el pastor. I així, la millor expressió evangèlica d'aquests delers de la comunitat dels fidels és Mt 5,6: feliços els qui desitgen una vida de relació amb Déu plena de veritat: en rebran el sadollament per part del nostre Déu transcendent!

c) Acompanyament en les situacions difícils de la vida present

El salm 23 ens parla de dificultats i viaranys obscurs. La pastoral contemporània cerca donar resposta als fidels actius en un món plenament en canvi. Podem veure reflectida aquesta realitat en la descripció allargada dels viaranys difícils que el ramat del bon Pastor ha de transitar: valls oscures, i camins no pas dreturers. Les respostes amarades de realisme i alhora d'humil *esperança teològica* que provenen del prevere, acompanyant dels processos intensos de caritat pastoral envers els fidels, serveixen per a dissipar dubtes i suggerir accions discrecionals que ajudin al fidel a escollir viure plenament les conseqüències de l'Evangeli, essent llum per al món i sal per a la terra (Mt 5,13).

d) L'Eucaristia, cimal d'un acompanyament pastoral reeixit

Una de les metes de l'acció pastoral que el mateix Concili Vaticà II proposa és la celebració eucarística (SC 10) com a font de vida que renova el dinamisme eclesial. De fet, la unitat eclesial té com a origen la unitat del Pa eucarístic del qual tots combreguem (LG 3), gràcies al ministeri dels preveres i bisbes (LG 3; 7; 10). L'efecte d'una adient celebració eucarística és la compactació de la unitat eclesial (LG 17), i ensems d'una acció pastoral completa. Acció que es pot definir com a coherent, harmònica, espiritualment orientada a la santedat, i que es pot traduir sintèticament com oferir un testimoni creïble per a les noves generacions que la vida cristiana és *la* manera més idònia de plenitud humana, perquè ens dona un sentit d'amor i solidaritat, i perquè ens manté vius fins i tot després de morir, gaudint de la visió de Déu en el seu Temple celestial, com canta el salm que glossem: «Viuré anys i més anys a la casa del Senyor» (v. 6).

MARCOS ACEITUNO

*Prevere del bisbat de Terrassa
Professor de la Facultat de Teologia de Catalunya*

Ramon Llull

Estem celebrant els set-cents anys de la mort de Ramon Llull. Va viure 30 anys apartat de Déu, 10 anys d'estudi i reflexió i 40 d'una activitat apostòlica desbordant. Som davant d'una figura excepcional, un geni que escrigué unes 300 obres en llatí, català i àrab. Mestre Ramon és un esperit que va ultrapassar el seu temps i que va elevar fins al grau més alt els dos elements que constitueixen la grandesa d'una persona: una voluntat tenaç al servei d'un ideal.

Ramon Llull fou un convers. Donà un canvi a la seua vida davant d'una visió de Crist Crucificat. Ens conta en el seu relat autobiogràfic *Vida coetània* que, en la festa de Sant Francesc d'Assís, fou tocat en les seues pròpies entranyes, conversió que ens recorda la de Pau, Agustí i la del mateix Francesc.

No podem oblidar la seua faceta d'escriptor. Ens donà una llengua perfecta de construcció i creà la prosa catalana de forma definitiva. Heus ací dues cites: *Tenemos esta doble gloria que ninguno de los romances neolatinos nos pueden disputar. En castellano hablé, por primera vez, la matemática y la astronomía por boca de Alfonso el Sabio y en catalán hablé, por vez primera, la filosofía por boca de Ramón Llull* (Menéndez y Pelayo). I l'opinió de Martí de Riquer: *És el català literari una llengua creada per un filòsof, a la qual cosa li deu la seva característica precisió, i que, a més, era un poeta, a la qual cosa li deu la seva bellesa*. També s'ha dit que la llengua catalana es desfà si se li elimina la seua estructura teista. La devem a Ramon Llull.

La seua novel·la *Blanquerna* és la primera novel·la romànica. El seu objectiu serà reivindicar el cristianisme primitiu i aconseguir la unitat universal. És la ficció literària dels somnis de Llull, el que hagués volgut ser. El protagonista va recorrent els cinc capítols de l'obra: família, monjo, bisbe, Papa i eremita i, en cada un d'aquests estats, va solucionant evangèlicament els problemes. Quan arriba al Papat intentarà de solucionar els problemes del món sencer: aconseguir la unitat universal, una sola llengua, una sola fe i una sola autoritat mundial, evidentment des de la concepció medieval: la llengua llatina, la fe cristiana i l'autoritat del Papa. Alguns juristes hi han vist una intuïció del que ara són les Nacions Unides.

El Papa Blanquerna de la novel·la es retira al desert. Són molts els comentaristes de l'obra lul·liana que han vist una relació directa entre aquesta decisió del Papa de la ficció i la del Papa Celestí V. Coincideixen en el temps. He sentit a dir que Benet XVI tenia devoció per Celestí V.

En el seu recés, el Papa Blanquerna escriu el *Llibre d'Amic i Amat*, traduït avui a pràcticament totes les llengües. Són 365 breus metàfores morals, una per a cada dia de l'any.

Aquest llibre és el cim del seu pensament. S'ha dit que el seu contingut es pot resumir en aquestes set paraules: *Puja ton entendre i pujarà ton amar (Proverbis de Ramon, 18)*. Un exemple de metàfora mística: *Vedà la paraula l'amat a son amic, e aconsolava's l'amic en l'esguardament de son amat (151)*. I una de trobadoresca: *Cantaven los aucells l'alba, e despertà's l'amic, qui és l'alba, e los aucells feniren llur cant e l'amic morí per l'amat en l'alba (25)*. En teologia segueix la línia agustiniana i franciscana amb l'exemplarisme i voluntarisme. Hem de dir que la seua temàtica i metodologia no concordaven amb la teologia escolàstica universitària. En el camp de la Mariologia, uns pocs anys abans de Duns Escot, en la tesi 96 de la *Disputatio* conclou que la *Beata Virgo non contraxit peccatum originale*. Alguns teòlegs estan convençuts que és la primera tesi teològica sobre la Immaculada.

El mallorquí serà un dels precursors del diàleg interreligiós. Un cardenal africà assegurava que Ramon Llull és l'únic que va entendre com s'ha de tractar amb els musulmans. *El Llibre del Gentil i dels tres savis* s'ha convertit en un exemple de diàleg pacífic i científic entre les religions. Llull està convençut que la manera de convèncer és la lògica racional. Aquesta és la missió de l'Art, un sistema combinatori de conceptes per tal de poder explicar i demostrar les veritats teològiques. En aquest camp, Umberto Eco ret homenatge a Ramon Llull com a precursor del llenguatge informàtic.

L'afany apostòlic del mallorquí va néixer d'una forta tensió mística, fonamentalment missionera. I la seua filosofia serà una filosofia de l'acció. Va viatjar contínuament, amb els mitjans d'aquella època, intentant convèncer de la veritat del Cristianisme. Hem de reconèixer que va ser un home polèmic: la peculiaritat de l'Art, la fogositat de convers i la denúncia de la Cort romana li crearen problemes. Diguem també que un dels seus estudiosos, Cruz Hernández, el defensa amb aquestes paraules: *La condena de Llull es tan absurda y errónea como la de Esteban Tempier respecto a las tesis del Aquinatense, la condena de Galileo y las censuras a Teilhard de Chardin*.

Acabo amb una altra cita: *La figura grandiosa de Ramon Llull, a la qual encara no se li ha donat la volta, és la que pot respondre per nosaltres davant d'un hipotètic judici de Déu o de la Història* (Salvador Espriu).

I l'esperança que, rehabilitada l'ortodòxia de la seua doctrina, puguem veure oficialitzada la seua santedat i reconegut el magisteri del seu pensament.

DOMINGO ESCUDER

*Prevere del bisbat de Tortosa
Rector de la parròquia de Roquetes*

L'Eucaristia, do de la misericòrdia de Déu

Vivim en temps de molta ideologia, també entre nosaltres. La Misericòrdia és una realitat joiosa que vivim i celebrem cada dia en la celebració de la Missa, de l'Eucaristia.

¿Quan neix l'Eucaristia? Abans del signe més gran de la Misericòrdia de Déu: la Passió-Mort-Resurrecció de Jesús, el Fill de Déu: "Jesús, el Senyor, la nit que havia de ser entregat" (1Co 11,23), va instituir el Sacrifici eucarístic del seu cos i la seva sang. Les paraules de l'apòstol Pau ens porten a les circumstàncies dramàtiques en què va néixer l'Eucaristia. En ella hi ha inscrit d'una forma inesborrable l'esdeveniment de la Passió i la Mort del Senyor. No tan sols l'evoca sinó que el fa sacramentalment present" (St. Joan Pau II, EdE 11a).

¿Que és l'Eucaristia? L'actualització de la Passió-Mort-Resurrecció de Jesús, el signe més gran de la Misericòrdia del Pare: "Aquest sacrifici és tan decisiu per a la salvació del gènere humà, que Jesucrist l'acomplí i tornà al Pare només després d'haver-nos deixat el mitjà per a participar-hi, com si hi haguéssim estat presents" (11c). "L'Eucaristia aplica als homes d'avui la reconciliació obtinguda per Crist d'una vegada per totes per a la humanitat de tots els temps" (12b). "La Missa fa present el sacrifici de la Creu, no se li afegeix i no el multiplica. El que es repeteix és la seva celebració memorial" (12c).

Per tant, al llarg de tota la celebració de l'Eucaristia podem cantar i celebrar la Misericòrdia de Déu.

Ja de bon començament en el cant d'entrada ho podem manifestar. El prevere besa l'altar, Crist que és la Misericòrdia del Pare. El Missal ens proposa diferents textos per saludar el poble, i en tots ells trobem la Misericòrdia. L'acte penitencial és un reconeixement de les nostres misèries i experimentem el perdó, la Misericòrdia. Senyor, tingueu pietat. Glòria a Déu a dalt del cel: "Us lloem, us beneïm, us adorem, us glorifiquem, us donem gràcies" per la Misericòrdia del Pare que és Jesucrist. I a l'oració col·lecta, amb freqüència hi trobem la expressió "misericordiós", o similars.

La Litúrgia de la Paraula és la Paraula del Fill, la Misericòrdia del Pare. 1ª lectura: Antic Testament, al Salm responsorial i a la 2ª lectura: Nou Testament. Al·leluia. Cant d'aclamació al Senyor Ressuscitat, la Misericòrdia del Pare. L'Evangelí, la Bona Notícia joiosa del Senyor. Fem la professió de fe, el Credo, on anem confessant el que creiem, que la Misericòrdia del Pare ens fa creure i viure. I també en la Pregària universal o Oració del fidels, podem expressar, d'una manera o altra, la Misericòrdia del Pare.

També podem trobar la Misericòrdia en tota la Litúrgia de l'Eucaristia: la preparació de les ofrenes. En la Pregària eucarística i totes les seves parts: Acció de gràcies. Aclamació.

Anamnesi o memorial. Epiclesi. Narració de la institució. Anamnesi. Oblació o ofertori. Epiclesi. Intercessió. Doxologia final.

I el mateix podem dir del Ritu de la comunió: Pare nostre. Ritu de la pau. Fracció del pa. Comunió.

I en acabar la celebració: ritu de conclusió; els avisos breus, la salutació i benedicció del prevere i el comiat del poble de Déu.

La Celebració de l'Eucaristia compromet tot el poble que hi participa: bisbe-prevere que presideix; ministres: acòlits, lectors, cantors, catequistes... Tot el poble de Déu que ha participat a l'Eucaristia ha experimentat i celebrat la Misericòrdia del Pare i que ara anuncia amb la seva vida als germans.

GERARD SOLER

Prevere del bisbat de Lleida

Delegat diocesà de Litúrgia

L'acolliment parroquial

Un dels reptes que tenim a la Parròquia del Patriarca Abraham és com servir aquell esperit olímpic de ser acollidors de tota persona que participa de les celebracions litúrgiques o simplement per curiositat, anhels culturals o qui sap què, ve a veure aquest singular edifici. Cada visita mereix un acolliment especial i particular.

Aquella pastoral esportista duta a terme durant els jocs olímpics i paralímpics va donar els seus fruits:

- 11.275 visitants
- 5.065 serveis religiosos:
- 40 jueus
- 125 budistes
- 800 musulmans
- 1.900 evangèlics
- 2.200 catòlics

A més hi va haver dos actes comuns parlant d'Abraham i una pregària. A la *rectoria* vivien 16 agents de pastoral de les diverses confessions religioses. Com a anècdota us diré que el primer bateig es va fer abans fins i tot de començar les olimpíades; l'afortunat i primer acollit va ser el fill d'un vigilant de les infraestructures, batejat el 28 de juny amb els noms de Francesc, Juval i Abraham.

El nostre primer rector, Mn. Jaume Serrano (1992–2005), amb motiu del seu comiat i després de 13 d'anys de rector ens va deixar un decàleg per a la parròquia que al dia d'avui encara és vigent:

1. La nostra FE està centrada en Jesucrist, que ens parla de Déu Pare i ens condueix a Ell.
2. La festa de la nostra COMUNITAT és l'EUCARISTIA: en ella escoltem la Paraula de Déu i confiem que tota la nostra vida sigui transformada per la Resurrecció.
3. La preparació de l'EUCARISTIA i la seva celebració ens ajuda a creure que en la vida de cada dia es manifesta la misericòrdia i la força de Déu Pare. Això és el que celebrem el DIUMENGE.
4. La comunitat parroquial és l'Església del nostre Barri de la VILA OLÍMPICA. Per això tenim la missió de proclamar –amb la nostra actitud de SERVEI- la proximitat de Déu i el seu amor per tothom.

5. Molts de nosaltres treballem en el Consell Pastoral, en grups o en l'Esplai. Fem-ho amb humilitat i amb joia. Tenint en compte les paraules de Jesús: «El que feu a un d'aquests petits, a Mi m'ho feu».
6. Obrirem a tothom que truqui a la porta de la nostra Parròquia. L'escoltarem, l'acollirem i, si està en les nostres possibilitats, atendrem les seves necessitats.
7. El DIÀLEG ha de ser el nostre clima. Saber expressar les nostres opinions i acceptar les diferències entre els membres de la Comunitat.
8. Cal aprofundir en la confiança fraternal, que ens ajudarà a reconèixer les nostres limitacions davant de Déu i de la comunitat i ens prepararà per celebrar amb goig el sagrament del perdó.
9. La parròquia del PATRIARCA ABRAHAM vol participar en la vida del BARRI. Com Jesús, vol estar atenta a les necessitats de totes les persones.
10. Desitgem oferir la imatge d'una Església senzilla –sense ambició de poder- oberta a tothom, disposta al servei i que intenta seguir el camí de Jesús, celebrant amb esperança el seu RECORD VIU: la seva MORT i RESURECCIÓ.

Han passat onze anys des de la recepció del decàleg i encara són molts els parroquians que el recorden i una i altra vegada hi fan referència. Ara és lícit que ens fem la pregunta: i tot aquest esperit acollidor ¿com es materialitza en la pràctica, en el dia a dia?

La resposta és fàcil: tota la comunitat és acollidora (consell pastoral, esplai, grup penitenciar, grup de famílies, catequesi...). Quan a vegades entra algú i es posa a badar per dins del temple, no falta algun parroquià que li dona conversa i de seguida ja s'estableix un diàleg que, tot explicant el retaule o les parts simbòliques de l'arquitectura, fan l'aproximació cap a l'altre. Normalment sempre marxen amb la satisfacció d'haver estat acollits i tractats com els àngels per Abraham. Potser per alguns serà la primera i l'última visita al temple i ens agrada que quedés com una petjada en els seus cors la seva estada i mai que expliquessin que van estar a la parròquia del Pare Abraham, van trobar una escalfor i un acolliment que no els van deixar indiferents.

Però l'acolliment no es focalitza només cap a les persones; actualment hi ha un grup de l'Església Anglicana Espanyola Reformada, que fan el seu culte cada Diumenge a les 12.00, i un grup molt petit de japonesos que conformen la *Japanese Church* i es reuneixen un dissabte al mes tot fent el seu culte primer i després un àpat conjunt ja que provenen de diverses parts de Catalunya i així fan més fraternitat. No cal dir que sempre ens avisen de les seves trobades i tenim l'experiència de ser uns acollidors acollits, la qual cosa ens ajuda a créixer com a persones i sobretot com a cristians.

No disposem d'un PEDAP (Projecte Estratègic D'Acolliment Parroquial) específic, ja que quan algunes coses es volen programar perden tota la seva originalitat i alegria del moment

per part de l'acollidor. Deixem que sigui el mateix Esperit el qui ens guïi en aquesta noble virtut d'acollir tal com va fer Abraham per sentir-nos a pleret més a prop del veritable Acollidor.

GABRIEL CARRIÓ I AMAT

*prevere de l'arquebisbat de Barcelona,
Rector de la parròquia del Patriarca Abraham*

Els polítics (i II)

La situació política que estem vivint ja seria suficient per desitjar i reclamar polítics que s'aproximessin una mica més al nostre ideal. Però, encara que visquéssim una situació política satisfactòria, els qui intentem il·luminar la situació social des de l'Evangeli tenim, o hem de tenir, en la ment un ideal de polític.

Per aconseguir-ho hem de superar dos grans esculls. D'una banda, no ens ha de frenar aquella voluntat de falsa “sensatesa” i realisme, que a la llarga deixa a un costat els grans ideals i frena tants esforços per canviar les coses. D'altra banda, hem d'estar desperts perquè no ens manipulin. Les tècniques de control de l'opinió pública s'han desenvolupat tant avui i són tan eficaces, que resulta relativament fàcil “fabricar un líder”. Una facilitat que amenaça la mateixa democràcia, corroïnt-la en la seva mateixa essència, ja que aquesta tècnica recolza, no en la realitat, sinó únicament en la imatge.

El 24 de desembre de l'any 1944, el papa Pius XII emetia un famós radiomissatge “en ocasió del sisè any consecutiu de celebració del Nadal en guerra”. Aquest radiomissatge porta per títol *Benignitas et humanitas*, perquè comença amb la cita de la Carta a Titus, “Ha aparegut la bondat i la humanitat de Déu salvador nostre” (*Tt 3,4*). L'elecció d'aquesta cita bíblica per encapçalar el missatge era tot un encert: enmig de la guerra, que per alguns sempre és un fracàs de la política, resultava totalment oportú recordar que per Nadal apareixia en una humanitat concreta, la de Jesús, la bondat sense límits de Déu i que aquesta aparició s'oferia com a salvació de tot el món.

Per al papa la política, que era l'argument central del missatge, formava part d'aquesta humanitat concreta impregnada de la bondat de Déu. En un moment donat de la seva exposició mirava de respondre la pregunta sobre quina figura de polític podria encarnar l'ideal evangèlic. Deia en primer lloc:

“Tot cos legislatiu ha de reunir en el seu si una selecció de persones, espiritualment eminents de ferm caràcter, que es considerin representants de tot el poble i no com a mandatariis d'una multitud” (n. 26)

1. Estem en el marc d'una democràcia real, la base de la qual és l'exercici del poder únicament com a representació del poble i no a títol de categoria social o de status econòmic o d'interessos particulars (d'individus o grups).

2. Però aquest poble no és una massa o multitud que no pensa o no pot triar en llibertat, sinó tot el conjunt de persones amb dret i capacitat de jutjar i discernir la política més convenient i justa.

3. El “ferm caràcter i l'eminència espiritual” voldrà significar, no la incapacitat per al diàleg i la pertinença a una elit de superhomes allunyada del comú dels mortals, sinó la resistència a la manipulació i al pragmatisme sense conviccions ni ideals, així com la intel·ligència i la formació de tota la seva persona, la seva sensibilitat, els seus valors, els seus afectes, la seva moralitat, la seva integritat, etc., tot allò que es manifesta en les seves obres i en la seva trajectòria personal.

Una primera aproximació a la figura de líder polític, que necessitem i demanem. Hi ha d'altres trets del polític ideal assenyalats pel missatge citat. Ja amb això podem afirmar que aquest polític no s'improvisa. És tasca de tots treballar perquè la societat gaudeixi del seu servei i el seu carisma.

Sense deixar el clima en el qual ens introduïa el radiomissatge del papa Pius XII en plena guerra, continuem somiant amb polítics que s'assemblin, encara que sigui des de lluny, a l'ideal que ens transmet l'Evangelí. Continuem veient la política i els polítics com formant part d'aquesta immensa bondat i humanitat de Déu que se'ns ofereix en Jesús, segons ens explicava el document pontifici *Benignitas et humanitas*.

En el seu número 26, prossegueix el missatge descrivint la figura dels polítics que desitjaríem:

«(Hauran de ser persones) de sòlides conviccions cristianes, de judici just i segur, de sentit pràctic i recte, conseqüents amb si mateixes en tota circumstància».

Aquesta exigència ens resulta ben estranya. En primer lloc, perquè, segons diuen, vivim temps d'“opinió” i no de sòlides certeses. En segon lloc, perquè les conviccions cristianes — ens diuen— o no existeixen o s'han d'amagar en l'àmbit privat. A la primera objecció hem de respondre que, a la vista de l'auge al món occidental de polítiques radicals i extremades, d'un signe i d'un altre, sospitosament segures, la gent té fam de fórmules clares... No demanarem fórmules simples i demagògiques que amaguen la complexitat d'allò real, sinó polítiques, que en lloc d'enterbolir les conviccions i principis els realitzin i els posin clarament en evidència.

Responent a la segona objecció, direm que, evidentment, no demanarem que el polític faci professió de fe cristiana (ni tan sols per guanyar alguns vots), però sí que afirmem que els cristians tenim el dret i el deure de reclamar una política que respongui al que anomenem “l'humanisme cristià”. Ho hem de fer, no perquè “sigui allò nostre”, sinó perquè estem convençuts que Jesucrist és la plenitud de la humanitat i que l'ideal de món (treball, economia, família, societat, cos, cultura, etc.) i les grans virtuts que d'Ell deriven (justícia, solidaritat, amor, humilitat, sinceritat, servei, etc.), són la salvació de tota la humanitat.

Cal reconèixer que ser conseqüent i honorat, clar en el pensament, recte en la intenció i, alhora, gaudir de sentit pràctic, és a dir, conèixer la realitat i saber moure-s'hi, són qualitats, que rarament coincideixen i es donen simultàniament en una mateixa persona.

Prossegueix el missatge: “Han de ser de doctrina clara i sana... capaces, en virtut de l'autoritat que brota de la seva pura consciència i s'irradia al voltant, de ser guies i caps, espe-

cialment en aquests temps, en què les urgents necessitats sobreexciten la impressionabilitat del poble”.

Si, a més, aquesta persona, que no traeix la seva pròpia consciència, aconsegueix ser capdavantera, és a dir, convèncer, aglutinar, motivar, dirigir, llavors ens trobem davant d'un tresor. Només li mancava una darrera qualitat:

“Persones que en els períodes de transició... se sentin doblement obligats a fer circular per les venes del poble i de l'Estat... l'antídot espiritual dels criteris clars, de la bondat diligent, de la justícia igualment favorable a tots i la tendència de la voluntat cap a la unió i la concòrdia nacional dins d'un esperit de sincera fraternitat”.

A manera de “cenyidor” de tot el vestit personal, com diria la carta als Colossencs, el polític hauria de fer circular per les venes del poble la sincera fraternitat, mitjançant virtuts, tals com la justícia universal, la bondat, la pau i la unitat...

Sense exagerar, afirmem que ser polític cristià és un feixuc i valuós camí de santedat. S'entén que sant Joan Pau II declarés patró dels polítics Sant Tomàs More, que va ser sant, no només per la seva vida evangèlica, sinó també perquè va morir màrtir del servei públic honrat i fidel.

+AGUSTÍ CORTÉS SORIANO

Bisbe de Sant Feliu de Llobregat

Sorpresa a l'Editorial de la CEE (EDICE)

L'Editorial de la Conferència Episcopal Espanyola (EDICE) ha publicat un llibre, aquest any 2016, amb el títol *Dignidad y esperanza en el mundo del trabajo. A los XX años de Pastoral Obrera*, editat per Alfonso Alcaide Maestre.

Té una presentació de Fernando Carlos Díaz Abajo, Exdirector del Departamento de Pastoral Obrera de la CEAS. Acaba la presentació dient: *Esta publicación es... fruto del trabajo de todos los militantes que en estos años han ido sembrando la Iglesia en las periferias del mundo obrero. Que sea también un estímulo para seguir encontrándonos en la tarea de anunciar a Jesucristo Buena Noticia para el mundo obrero.*

La Introducció la fa el Bisbe de Ciudad Real i responsable del Departament de Pastoral Obrera, Antonio Algora Hernando. Fa una lloança del que es va viure en la Pastoral Obrera a les dècades dels anys 80 i 90 del segle passat.

El capítol primer és de Francisco Porcar Rebollar i tracta del *Cambio de modelo social y nueva configuración del trabajo humano. El individualismo como principio de la vida social.*

El segon, d'Alfonso Alcaide, fa una exposició *De la cuestión social a la cuestión antropológica. La pastoral obrera y el Proyecto de Humanización.*

El tercer, de Élio Estanislau Gasda, fa una presentació de la *Teología del trabajo.*

El capítol quart de l'esmentat Fernando Carlos Díaz, tracta de: *Una nueva pastoral obrera para una renovada evangelización.*

I ara us podeu preguntar: on és l'anunciada «sorpresa»?

Ja em direu si no és sorpresa trobar-se el que segueix en aquest llibre.

A la pàgina 98, després de fer unes lloances, com l'arribada del Papa Francesc, segueix afirmant:

«Pero la realidad de nuestra Iglesia en España está totalmente condicionada por la imagen de la Virgen del Pilar cubierta con el manto del banco de Santander, por las relaciones del cardenal Rouco con la cúpula empresarial, por la orientación ideológica de la COPE y 13 TV o por los enfrentamientos públicos entre responsables de la Conferencia Episcopal y de los gobiernos en la defensa de la vida, de la familia, de la educación y contra la ideología de género. Todo esto metido en una coctelera y convenientemente agitado produce una imagen deformada de la Iglesia: la pastoral oficial de la Iglesia aparece marcada ideológicamente como de "derechas", más ideología de derechas que pastoral de la Iglesia».

Aquí potser es podria aplicar allò de «algú ho havia de dir»!

Qui ho diu? Ni més ni menys que l'editor del llibre: Alfonso Alcaide Maestre.

Què en penseu?

MIQUEL BARBARÀ ANGLÈS

*Prevere de l'arquebisbat de Tarragona,
Canonge mestre de capella de la Catedral*

El Bon Pastor
Revista per a preveres
